

Parc de les Planes

L'oasi verd

INFORMACIONS

Equipaments i serveis del Parc

Fonts d'aigua potable. Jocs infantils. Cistelles de bàsquet. Bar. WC. Àrea per a gossos. Aparcament. Aparcament de bicicletes.

Equipaments situats en el Parc

Camp de futbol de la Florida.

Activitats i Festes

Dia Cívic (juny). Festa Major de la Florida (juliol).

Recomanacions

Si veniu en cotxe, aparqueu els cotxes als llocs assenyalats (P)
Utilitzeu les papereres. Observeu la vegetació sense malmetre-la.
No feu sorolls innecessaris. Cuideu el Parc, com si fos casa vostra.

Per a més informació:

Àrea Metropolitana de Barcelona. Servei de Promoció i Conservació de l'Espai Públic. www.amb.cat

DADES TÈCNiques I ESTADÍSTIQUES

Superfície: 6,8 ha

Inauguració: 1986

Projecte: Direcció de Serveis Tècnics de l'AMB.

Sergi Gòdia i Franc, arquitecte.

Població de l'Hospitalet de Llobregat 2011: 256.065 habitants.

Altres parcs metropolitans a l'Hospitalet de Llobregat

Bellvitge: 5 ha

COM ARRIBAR AL PARC

Amb autobús:

L'H1 / L'H2 Tanatori (circumval·lació)

L14 L'Hospitalet (Bellvitge) – Barcelona (Flos i Calcat)

L16 L'Hospitalet (Pubilla Cases) – Barcelona (Zona Franca)

Amb metro: L1 – Can Serra

Amb ferrocarril: RENFE, estació de l'Hospitalet, línia C4.

Amb vehicle privat: Des de Barcelona per la travessera de les Corts Catalanes en direcció a l'Hospitalet. Un cop a l'Hospitalet seguir les indicacions cap al barri de Can Serra. En arribar a l'avinguda d'Isabel la Catòlica el Parc queda a l'esquerra.

© ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA
Direcció de Serveis de l'Espai Públic

COORDINACIÓ, RECERCA I TEXTOS
Servei de Promoció i Conservació
Lluís Planes i Sant-romà, geògrafa

DISENY GRÀFIC
Oficina de Disseny
Enric Folch i Ursula Solans

CORRECCIÓ DE TEXTOS
Manel Carvera i Gallemí, títolleg

INVENTARI DE VEGETACIÓ I PLÀNOLS
Pilar Monsonet i Montes, biòloga
Roser Vives de Delàs, enginyera agrònoma

FOTOGRAFIA
Ernest Costa i Savina

COL·LABORACIONS
Museu d'Història de la Ciutat de l'Hospitalet

IMPRESSIÓ

Agpograf

Maig de 2012

Àrea Metropolitana
de Barcelona

SITUACIÓ

L'indret

El parc de les Planes, al nord del municipi de l'Hospitalet, forma part del territori anomenat el samontà o la muntanya. Aquesta zona, des del canal de la Infanta (avui canalitzat sota la via del tren) cap al nord, constitueix la part superior de les terrasses del Llobregat i els darrers contraforts de la serra de Collserola. L'acaben de configurar un seguit de turons de poca alçada, com els de la Torrassa (45 m), de les Planes (55 m) i de Can Serra (60 m), separats per rieres i torrents procedents principalment de Sant Pere Màrtir, a Collserola.

Una d'aquestes rieres, la del Cementiri, s'obria pas entre els turons de Can Serra i de les Planes i passava pel que avui constitueix el passeig central del Parc. Així doncs, el Parc s'assenta sobre un territori accidentat al límit sud de la muntanya, a banda i banda de l'antiga riera. Des de l'esplanada que hi ha al final del carrer Subur, damunt del sector nord-est del Parc, es té una àmplia panoràmica que permet distingir els turonets que formen el samontà i reconèixer algun dels elements geogràfics descrits, actualment molt desfigurats com a resultat d'un creixement urbanístic desmesurat i caòtic.

El Parc i la ciutat

El parc de les Planes està situat en ple nucli urbà de l'Hospitalet i fa el paper de parc central dels barris de Can Serra, la Pubilla Cases, la Florida, les Planes i Sant Josep que, en conjunt i segons el cens de 2006, sumen prop de 80.000 habitants.

Els seus límits principals són pel nord el carrer de Sant Rafael, pel sud el cementiri i la via del tren, a llevant el cementiri i el carrers del Teide i del carrer de l'Esmaragda, i a ponent l'avinguda d'Isabel la Catòlica. En aquesta avinguda hi ha l'entrada principal al Parc, tot i que s'hi pot accedir des de tots els carrers que el voregen.

LA HISTÒRIA

El camp, la indústria i de nou el verd

Fins a mitjan segle XVIII, aquest sector de l'Hospitalet, situat al samontà, era ocupat per algunes masies disperses entre les terres de conreu de vinyes i cereals. Durant el segle XIX es produïren importants canvis en l'agricultura i la indústria, deguts bàsicament al creixement de la població, a la construcció del canal de la Infanta, i a la industrialització del pla de Barcelona. Per altra banda, la plaga de la fil·loxera (la primera notícia que se'n té a la zona és del 1892, en una finca de les Planes), va destruir en dos anys la major part de les vinyes. Es van replantar garrofers, camps de blat, oliveres i vinyes, però amb menys intensitat.

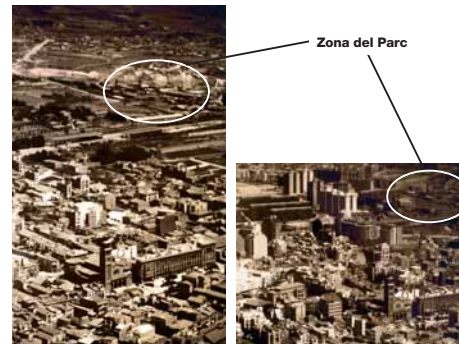
El samontà

L'Hospitalet, 1923

Museu de l'Hospitalet

La creixent i veïna ciutat de Barcelona tenia una gran necessitat de materials de construcció. Alguns propietaris agrícoles van vendre les seves terres, riques en argiles, en les quals es van instal·lar les primeres bòbiles. Les de l'Hospitalet van tenir gran importància en la producció de maons, maons refractaris, terracota fina per a decoració, rajola fina i teules, fins al punt que l'Hospitalet era anomenat "la bòbila de Barcelona". Malgrat això, el paisatge agrari va continuar dominant fins a la primera meitat del segle XX.

A partir de 1950 i principalment en la dècada del 60 al 70, els camps de Pubilla Cases, Can Serra, la Florida i les Planes desapareixen sota l'onada constructiva de blocs i polígons, que convertiran la zona en una ciutat dormitori destinada a allotjar, sobretot, immigrants atrets per l'oferta de llocs de treball. L'especulació del sòl i la manca de planificació són les grans protagonistes d'aquest moment històric tant nefast, en el qual la identitat de la majoria de pobles i ciutats de l'entorn de Barcelona, va quedar totalment desfigurada.

1960

L'Hospitalet de Llobregat

1960

L'espai del Parc era ocupat darrerament per les bòbiles (Ceràmica Barcelonesa para la Construcción, S.A. i Ceràmica Goyta y Oliveros), i també per la fàbrica de productes químics Cardoner. Les dues esveltes xemeneies que destaquen entre els pins recorden aquest passat industrial recent. L'any 1976 s'aprova el Pla General Metropolità, que intenta posar fre al creixement indiscriminat i a l'especulació. Els espais buits existents són escassos i reduïts, però el Pla els reserva per a equipaments i zones verdes.

L'antiga Corporació Metropolitana va expropiar els terrenys necessaris i, redactat el projecte, va emprendre les obres de construcció de la primera fase del Parc, 3,6 ha, acabades l'any 1986. La Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona l'ha succeït en aquestes tasques; el 1992 es va inaugurar la segona fase de 2 ha, i el 1995 es van acabar les obres de la tercera fins a completar una total de 7 ha, que fan del parc de les Planes el pulmó verd més important de tot l'Hospitalet.

COM ÉS EL PARC

El parc de les Planes constitueix un enclavament de natura i de pau, on la vegetació creix ufanosa i ens convida al passeig tranquil. És també una agradable sorpresa i un petit tresor, enmig de la trama urbana densa i desordenada del seu entorn. Amb el Parc, barris abans totalment aïllats es retroben i poden disposar conjuntament d'aquest valuós patrimoni.

Des del punt de vista del relleu, el Parc té el seu al·licient: arrenca, de la riera del Cementiri i va ocupant els vessants, amb més suavitat per ponent fins a l'avinguda d'Isabel la Catòlica, i enfellant-se fortament per llevant cap al turó de les Planes. El projecte partia del respecte per aquests elements bàsics del relleu i es proposava l'objectiu de convertir una zona aleshores totalment erma, en la gran taca verda i l'important espai de relació que és avui el parc de les Planes.

La vegetació recorda d'alguna manera la de les torrenteres del nostre país, amb el fons de vall dominat per arbres caducifolis, mentre que els perennifolis prenen més importància vessant amunt. Travessen el Parc dos eixos principals i dos senders que permeten resseguir-lo a peu sense interrupció d'escales. El recorregut en direcció nord-sud, correspon a la llera de l'antiga riera del Cementiri avui canalitzada. Una plantació d'arbres de ribera (àlbers i pollancretes), assenyala el seu traçat. L'eix est-oest, amb un joc de rampes i escales, relaciona com a pas de vianants els barris de Can Serra, la Florida i les Planes, salvant un desnivell de 23 m. En el descens, es troben zones arbrades, plataformes de jocs, i zones esportives.

Zona A. La riera

Actualment, la zona arbrada més frondosa del Parc és la que acompanya la riera per la banda de ponent. A primer terme, una línia d'àlbers i pollancretes n'indica el curs, darrere seu els pins i les alzines, verds tot l'any, configuren un ambient boscos, en el qual s'inclouen petits racons habilitats per al repòs i un tronet artificial que fa de mirador (32 m). Tocant a l'avinguda d'Isabel la Catòlica, el Parc es fa més urbà. Aquí hi ha l'entrada principal, a través de la gran plaça pública presidida per la torre del rellotge; la plaça acaba en una balconada-mirador, sobre les seues ondulacions dels murs de llicorelles que la sustenten. A banda i banda hi ha zones enjardinades amb espècies de floració espectacular, pèrgoles, elements d'aigua i, a l'extrem sud, una zona de jocs infantils.

Des de dalt del tronet es pot gaudir d'una visió més general d'aquesta zona, envoltats pel verd que ho domina tot. En direcció nord es veu el turó de Sant Pere Màrtir, a Collserola, fàcil d'identificar per les antenes de comunicacions situades al cim, que ocupen el lloc de l'antiga ermita dedicada al màrtir Sant Pere, anys ha desapareguda.

Oliveres i casuarines

Al costat de la xemeneia, testimoni de l'activitat industrial que ocupava l'espai del Parc fins fa pocs anys, s'hi troba una de les joies del Parc: les velles oliveres, algunes ja centenàries, procedents de la Ribera d'Ebre, que havien estat sentenciades per les obres d'una carretera que havia d'ocupar l'indret que les va veure néixer. Tot i que alguna no ha pogut sobreviure al trauma del trasllat, aquí les tenim, altra volta ufanoses, en una terra que tampoc els és aliena. L'olivera és un dels arbres conreats més característics de la Mediterrània. Té el tronc gruixut i retorçat. Les branques amb el temps s'allarguen i perden rigidesa; les fulles són perennes, de color verd grisenc per la cara superior i més clares i brillants amb la llum del sol per la inferior. L'oliva n'és el fruit d'on s'obté l'oli. La fusta és compacta i homogènia, molt apreciada en ebenisteria, marqueteria, escultura, etc. Poden viure fins a 2.000 anys.

L'altra espècie a destacar es pot veure prop de l'extrem nord-oest. Es tracta de tres casuarines centenàries, de bell port, que ja eren aquí abans de començar les obres del Parc. Si el que fa tan valuosa l'olivera és la seva mediterraneïtat arrelada i propra, la **casuarina** atrau pel seu exotisme. Efectivament, es tracta d'un arbre originari d'Àustràlia, Borneo i Sumatra; vist de lluny la seva silueta fa pensar en un pi alt i mal girbat, d'aspecte plomós. Des de més a prop, es comprova que el que semblen agulles de pi són branquetes verdes llargues i estriades, amb nusos de tant en tant i fulles molt petites a l'entorn de cada nus. Els fruits, rodons, recorden una pinya petita: quan s'obren, deixen anar llavors alades de color blanc cremós. El nom prové de l'aspecte que donen a l'arbre les branquetes verdes, semblant al plomall d'un ocell australià anomenat casuari.

Zona B. El turó

A la banda de llevant del Parc hi ha els pendents més forts que puguen cap al turó de les Planes. Pel camí hi ha el camp de futbol de la Florida i, a l'altra banda, un sector d'espais més oberts amb alguns elements singulars com la vella xemeneia, el plàtan de les tres branques i la moderna escultura, obra de Xavier Medina-Campeny, on dues figures de ferro rovellat es donen la mà. Després el Parc continua pujant entre petites plataformes poblades de pins i alzines i perfumades de ginesta i romaní, construïdes a l'estil de les antigues feixes de conreu. Un enginyós entramat d'escales, senders i camins de vianants permet entrar-hi o vorejar-les, fins arribar al punt més alt.

Les vistes

Des del darrer tram de les escales, tocant al carrer del Teide, es gaudeix d'un excel·lent panorama del Parc i de bona part de l'Hospitalet. Mirant el Parc, es poden observar entre altres detalls, les diferències entre la vegetació dels vessants i la del fons de vall. Més enrere, hi ha el barri de Can Serra. Cap al nord, per darrere els blocs de pisos, sobresurt tímidament la punta escapçada del puig d'Olorda a la serra de Collserola. Al sud s'estén la ciutat, primer densament urbanitzada, mentre que, enllà de la Marina, s'aprecia l'alternança de camps, indústries, blocs de pisos i equipaments com l'hospital de Bellvitge. La vista es perd en la llunyania cap al delta del Llobregat on destaquen les torres de l'aeroport.

LLOCS PROPERES D'INTERÈS

El cementiri

Situat al sud-est del Parc, la seva construcció data del 1852. En aquella època, quedava a un quilòmetre i mig del poble. I és que a partir del segle XX, els cementiris, col·locats tradicionalment al costat de les esglésies, van ser traslladats progressivament als afores de les poblacions i van passar a dependre de l'autoritat municipal.

El pont de ferro

Construït el 1911 i restaurat fa aproximadament quinze anys, el pont de ferro, del costat de l'estació, és un element clàssic de l'enginyeria ferroviària, que facilita als vianants el pas elevat de les vies.

Arbres del Parc

Els perennifolis

Verds tot l'any amb fulles planes i més aviat petites de cutícula dura, fosca i brillant, per poder resistir temporades de sequera.

Palmeres

Vegetals de tronc únic, sense ramificar, amb fulles i flors que neixen de l'extrem.

- 1 *Butlia capitata*, **bútia**
- 2 *Phoenix dactylifera*, **palmera de dátils**

Pins i altres coníferes

Plantes resinoses, amb fulles petites, estretes i allargades de cutícula molt dura.

- 3 *Cupressocyparis leylandii*, **xiprer de Leyland**
- 4 *Cupressus arizonica*, **xiprer d'Arizona**
- 5 *Cupressus macrocarpa*, **xiprer de Lambert**
- 6 *Cupressus sempervirens*, **xiprer**
- 7 *Pinus halepensis*, **pi blanc**
- 8 *Pinus pinea*, **pi piyer**
- 9 *Pinus radiata*, **pi insigne**

Altres perennifolis

- 10 *Casuarina cunningghamiana*, **casuarina**
- 11 *Citrus aurantium*, **taronger agre**
- 12 *Eucalyptus camaldulensis*, **eucaliptus de fulla estreta**
- 13 *Eucalyptus globulus*, **eucaliptus comú**
- 14 *Ligustrum lucidum*, **troana**
- 15 *Magnolia grandiflora*, **magnòlia**
- 16 *Olea europaea*, **olivera**

- 17 *Quercus ilex*, **alzina**
- 18 *Quercus suber*, **surera**

Els caducifolis

Molt variables amb el pas de les estacions, adaptats a llocs amb aigua abundant, de fulles més o menys grosses que cauen a la tardor.

- 19 *Acer negundo*, **negundo**
- 20 *Albizia julibrissin*, **acàcia taperera**
- 21 *Celtis australis*, **lledoner**
- 22 *Cercis siliquastrum*, **arbre de l'amor**
- 23 *Jacaranda mimosifolia*, **xicaranda**
- 24 *Koeleruteria paniculata* 'Fastigiata', **saboner de la Xina**
- 25 *Morus alba*, **morera blanca**
- 26 *Phytolacca dioica*, **bellaombra**
- 27 *Platanus x hispanica*, **plàtan**

- 28 *Populus alba*, **àlber**
- 29 *Populus x canadensis*, **pollancre del Canadà**
- 30 *Populus nigra* 'Italica', **pollancre gavatz**
- 31 *Populus texana*, **pollancre de Texas**
- 32 *Quercus pubescens*, **roure martinenc**
- 33 *Quercus robur*, **roure penol**
- 34 *Robinia pseudoacacia*, **robinia**
- 35 *Sophora japonica*, **acàcia del Japó**
- 36 *Tipuana tipu*, **tipuana**

Arbusts i altres plantes

- 1 *Arbutus unedo*, **arboç**
- 2 *Bougainvillea glabra*, **buguenvillea**
- 3 *Coronilla glauca*, **carolina**
- 4 *Cotoneaster lacteus*, **cotoneàster**
- 5 *Crataegus monogyna*, **arç blanc**

- 6 *Elaeagnus x ebbingei*, **eleagne**
- 7 *Hedera helix*, **heura**
- 8 *Hibiscus syriacus*, **hibisc de Síria**
- 9 *Jasminum mesnyi*, **gessani**
- 10 *Lonicera japonica*, **lligabosc japonès**
- 11 *Myoporum acuminatum*, **miòpor**
- 12 *Nerium oleander*, **baladre**
- 13 *Pistacea lentiscus*, **llentiscle**
- 14 *Pittosporum tobira*, **pitòspor**
- 15 *Rosmarinus officinalis* var. *prostratus*, **romaní rastrer**

- 16 *Salvia officinalis*, **sàlvia**
- 17 *Santolina chamaecyparissus*, **espernellec**
- 18 *Spartium junceum*, **ginesta**
- 19 *Teucrium fruticans*, **teucri blau**
- 20 *Viburnum tinus*, **marfull**